

שלח חי"ח שיחה ב'

לר' יצחק "אנו לא עלתה בידינו אלא אחד" - אף שישנם דרשות על כל שמות המרגלים - כי רק אחד נוגע לעבודתינו (והוא החשיבות דמעשה בפועל). ור' יוחנן (אינו חולק אלא) מוסיף "אף אנו נאמר", שישנו עוד שם שאנו יכולים ללמוד ממנו בעבודתנו אך לא באותו האופן שהוא אצל אבותינו אלא באופן אחר (שאנו צריכים להיזהר שיהי' גם שכל ורגש כו' - "דבריו של הקב"ה").

איתא בגמרא (סוטה לד, ב): "אמר ר' יצחק מרגלים על שם מעשיהם נקראו ואנו לא עלתה בידינו אלא אחד סתור בן מיכאל, סתור שסתר מעשיו של הקב"ה בן מיכאל שעשה עצמו מך. אמר ר' יוחנן אף אנו נאמר נחבי בן ופסי, נחבי שהחביא דבריו של הקב"ה בן ופסי שפיסע על מדותיו של הקב"ה".

והביאור בכל זה: אף שישנם דרשות על כל שמות המרגלים מכל מקום כוונת ר' יצחק הוא שרק אחד נוגע לעבודתנו. ור' יוחנן (אינו חולק אלא) מוסיף "אף אנו נאמר" שישנו עוד שם שאנו יכולים ללמוד ממנו בעבודתנו אך לא באותו האופן שהוא אצל אבותינו אלא באופן אחר.

והביאור: גם המרגלים הבינו שצריך להיות מעשה, אך חשבו שהמעשה הוא רק פרט בשלימות החכמה. (ובב' המדרגות, א) שכשהשכל בא במעשה הרי זה מאשר את שלימות השכל. (ב) שהמעשה מוסיף בשכל על ידי זה שצריך להתבונן בעומק יותר כשצריך להביא את הענין בפועל ממש).

אך חסר אצלם השלימות "דתלמוד מביא לידי מעשה", ש"כשם שהחכם ניכר במדעו כך הוא ניכר במעשיו", שכשהחכמה נעשית עצם מציאותו אזי אור השכל גופא מאיר במעשה באותו אופן כפי שמאיר בשכלו.

והנה בדור דעה כשעבודתם היה במוחין היו צריכים להיזהר מטעות המרגלים הנ"ל, ומפני שעבודת כל שבט הוא באופן שונה לכן גם הלימוד הוא באופן שונה. אך אנו, שעיקר עבודתנו הוא במעשה, "לא עלתה בידינו אלא אחד", שאנו צריכים להיזהר מהנקודה המשותפת דכל הלימודים הנ"ל והוא החשיבות דמעשה בפועל. וענין זה נרמז ב"סתר מעשיו של הקב"ה" שאם אין מקיימים את המצוות במעשה אזי סותרים את מעשיו, את עולם העשיה. והקב"ה "עשה עצמו מך" כדי שיהיה בחירה חפשית והאדם יוכל לבחור לסתור או לקיים את מעשי הקב"ה.

ור' יוחנן מוסיף שאנו צריכים להיזהר מעוד ענין, והוא שבמעשה יורגש "דבריו של הקב"ה" – ש"בדבר ה' שמים נעשו" – שהמעשים יהיו חדורים בשכל ורגש וכו' כדי שיהיו מעשים מאירים. וצריך להיזהר שלא יהיה "פיסע על מדותיו" מדות דאהבה ויראה של האדם. ואומר "אף אנו נאמר", כי לימוד זה הוא דוקא בשבילנו ולא לדור המרגלים, כי זהו בהיפך מטעות המרגלים דהם לא רצו את המעשה בפועל, ואצלנו הזהירות הוא להיפך שמעשה בעצמו אינו מספיק.

והנה כל ישראל הם קומה אחת שלימה, ולכן אף שעיקר עבודתנו הוא במעשה מכל מקום "מסורת בידינו מאבותינו" שעבודתנו מקבלת שלימות מעבודתם.